

**Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen
esitykseen kuudennenkymmenennenseitsemännen ja kuudennen-
kymmenennenyhdeksännen Kansainvälisen työkonferenssin eräiden
päästöjen johdosta**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 20 päivältä kesäkuuta 1984 lähettänyt hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 112 ulkoasiainvaliokuntaan. Eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaalivaliokunta on antanut asiasta liitteenä olevan lausunnon. Asian johdosta ovat olleet kuuluttavina toimistopäällikkö Henrik Åström sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä, varatuomari Mikko Hurmalainen Suomen Työnantajain Keskusliitosta sekä lakimies Olavi Sulkunen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä. Käsiteltävään asiaan ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisessä työkonferenssissa vuonna 1981 hyväksytyn yleissopimuksen (n:o 155), jonka nimenä on työturvallisuutta, työterveyttä sekä työympäristöä koskeva sopimus, 1981, sekä esitetään, että yleissopimukseen liittyvässä suosituksessa (n:o 164) olevat periaatteet otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisessä työkonferenssissa vuonna 1983 hyväksytyn yleissopimuksen (n:o 159), jonka nimenä on ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä koskeva yleissopimus (vajaakuntoiset henkilöt), 1983, sekä saatetaan eduskunnan tietoon yleissopimukseen liittyvä suositus (n:o 168) ja esitetään, että siinä olevat periaatteet otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Yleissopimus n:o 155 koskee kaikkia taloudellisen toiminnan aloja. Sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi kuitenkin tarvittaessa jättää kokonaan tai osittain sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle ne taloudellisen toiminnan alat, joihin soveltamisesta aiheutuisi huomattavia erityisongelmia. Yleissopimus koskee kaikkia sen piiriin kuuluvilla aloilla työskenteleviä työntekijöitä. So-

pimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi tarvittaessa jättää kokonaan tai osittain sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle rajoitettuja työntekijäryhmiä, joiden kohdalla on erityisiä soveltamisvaikeuksia.

Valtioneuvosto on 12 päivänä huhtikuuta 1984 tehnyt periaatepäätöksen valtakunnallisesta työympäristöohjelmasta. Ohjelmassa käsitellään työsuojelun päämääriä, työympäristöpolitiikan keinoja ja työympäristön kehittämistavoitteita. Valtakunnallisen työympäristöohjelman tavoitteena on luoda puitteet työympäristön kehittämiseksi. Kehittämistavoite koskee sekä palkansaajien että omaa työtään tekevien työoloja. Kehittämistavoitteeseen pyritään ohjaamalla ja tehostamalla työsuojelutoimintoja sekä selkiyttämällä ja lisäämällä työsuojelutehtävissä toimivien viranomaisten, laitosten, työmarkkina- ja elinkeinoelämän järjestöjen sekä muiden tahojen suunnitelmallista yhteistyötä lainsäädännön ja muun toiminnan kehittämisessä. Valtioneuvoston tekemän periaatepäätöksen jälkeen katsotaan, ettei yleissopimuksen n:o 155 hyväksymiselle ja ratifiomiselle ole olemassa estettä.

Yleissopimuksen n:o 159 määräyksiä tulee soveltaa jäsenvaltioissa kansallisiin olosuhteisiin soveltuvin, kansallisen käytännön mukaisin toimenpitein. Sopimusta sovellettaessa ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena tulee pitää sitä, että vajaakuntoiselle henkilölle tehdään mahdolliseksi työelämään osallistumisen kautta integroitua yhteiskuntaan. Sopimukseen sisältyy myös määräys siitä, että syrjäseutujen ja maaseudun erityisongelmat kuntoutuspalvelujen ja työllistämispalvelujen osalta tulee ottaa huomioon. Sopimukseen liittyvä suositus n:o 168 täsmentää sopimusta ja sisältää toimintaohjeet sopimuksessa esitettyjen periaatteiden toteuttamiseksi.

Sosiaalivaliokunnan lausuntoon viitaten ulkoasiainvaliokunta edellyttää hallituksen täydentävän — sikäli kuin aihetta on — sosiaali- ja

terveysministeriön yhteydessä toimivan kuntoutusasiain neuvottelukunnan kokoonpanoa siten, että siinä ovat edustettuina myös sekä kuntoutustoimintaa järjestävät yhteisöt että vajaakuntoiset, jolloin yhteistyö ja yhteensovittaminen saadaan joustavaksi. Vastaavasti työnvälitysasiain neuvottelukunnan vajaakuntoisten työllistämisasiain jaoston ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusasiain neuvottelukunnan kokoonpanon tulisi kaikin osin vastata yleissopimuksen n:o 159 määräyksiä.

Ulkoasiainvaliokunta kiinnittää huomiota sosiaalivaliokunnan lausunnon perusteella myös siihen, että eräät yleissopimuksessa n:o 159 ja suosituksessa n:o 168 käytetyt käsitteet ja niiden suomennokset eivät ole asianmukaisia. Tästä syystä valiokunta edellyttää hallitukselta, että käsitteet selvitetään ja että Suomi kansainvälisissä yhteyksissä pyrkii vaikuttamaan kansainvälisiin sopimuksiin siten, ettei niissä käytetä leimaavia käsitteitä.

Viitaten sosiaalivaliokunnan lausuntoon ulko-

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1984

asiainvaliokunta kiinnittää huomiota vielä siihen, että ammatillisen peruskoulutuksen antamisessa vajaakuntoisille on jatkuvasti puutteita. Tästä syystä valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ammatillisen peruskoulutuksen järjestämiseksi koko ikäluokalle mukaan lukien vammaiset henkilöt.

Hallituksen esityksen perusteluihin, sosiaalivaliokunnan lausuntoon ja saatuihin selvityksiin viitaten ulkoasiainvaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä ehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina sekä puoltaa niiden hyväksymistä.

Edellä esitettyyn viitaten ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että yleissopimukset n:ot 155 ja 159 hyväksyttäisiin ja

että Eduskunta merkitsisi tietoonsa saatetuksi yleissopimuksiin liittyvät suositukset n:ot 164 ja 168.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Liikanen, varapuheenjohtaja Stenbäck, jäsenet Aaltonen, Helminen, Hetemäki-Olander, Kanerva, Kortesalmi,

E. Laine, Puolanne, Pursiainen, Raatikainen ja Väänänen sekä varajäsenet Hirvelä, Miettinen, Paasilinna ja Zilliacus.

EDUSKUNNAN
SOSIAALIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä,
19 päivänä lokakuuta 1984
Lausunto n:o 2

Ulkoasiainvaliokunnalle

Ulkoasiainvaliokunta on kirjeellään 29 päivältä syyskuuta 1984 pyytänyt eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaalivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 112 67. ja 69. Kansainvälisen työkonferenssin eräiden päätösten johdosta.

Valiokunnassa ovat olleet asian johdosta kuuluttavina nuorempi hallitussihteeri Marjatta Rautala-Härmälä sosiaali- ja terveysministeriöstä, asiantuntijalääkäri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, oikeustieteen kandidaatti Johan Åström Suomen Työnantajain Keskusliitosta, varatuomari Tauno Nouro Liiketyönantajain Keskusliitosta, taloussihteeri Arja Kontkanen Kynnys r.y:stä, kuntoutusasiain neuvottelukunnan pääsihteeri Ilpo Vilkkumaa ja toiminnanjohtaja Veikko Niemi. Käsiteltävään asiaan valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kansainvälisen työjärjestön sopimuksen n:o 155 vuodelta 1981, joka koskee työturvallisuutta, -terveyttä ja työympäristöä. Valtioneuvoston valtakunnallisesta työympäristöohjelmasta tekemän periaatepäätöksen jälkeen katsotaan, että sopimuksen hyväksymiselle ja ratifioimiselle ei ole estettä. Edelleen hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen n:o 159, joka koskee ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt), 1983. Sopimusta täydentää suositus n:o 168, joka koskee ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt), 1983. Suosituksen hallitus saattaa eduskunnan tietoon.

Sosiaalivaliokunta, joka on käsitellyt asiaa pelkästään oman toimialansa kannalta, esittää käsityksensä, että yleissopimusten hyväksymiselle ei ole sisällöllistä estettä.

Sosiaalivaliokunta kiinnittää huomiota sopimuksen n:o 159 5 artiklaan, joka edellyttää, että kuntoutustoimintaa toimeenpantaessa on

neuvoteltava toimintapolitiikasta työnantajien ja työntekijöitä edustavien järjestöjen kanssa ammatillista kuntoutustoimintaa harjoittavien elinten välisen yhteistyön ja yhteensovittamisen edistämiseksi. Lisäksi tulee neuvotella vajaakuntoisten henkilöiden omien ja heidän asioitaan ajamaan perustettujen, edustavien järjestöjen kanssa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan on tarkoitus muuttaa sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivan kuntoutusasiain neuvottelukunnan kokoonpanoa siten, että siihen tulevat mukaan myös edustavimmat työmarkkinajärjestöt. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan kuntoutusasiain neuvottelukunnan toimialana on sopimuksen n:o 159 5 artiklan tarkoittamat neuvottelut. Tämän vuoksi sosiaalivaliokunta esittää, että ulkoasiainvaliokunta edellyttäisi hallituksen täydentävän neuvottelukunnan kokoonpanoa siten, että siinä ovat edustettuina myös sekä kuntoutustoimintaa järjestävät yhteisöt että vajaakuntoiset, jolloin yhteistyö ja yhteensovittaminen saadaan joustavaksi. Vastaavasti työnvälitysiasiain neuvottelukunnan vajaakuntoisten työllistämisasiain jaoston ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusasiain neuvottelukunnan kokoonpanon tulisi vastata sopimuksen n:o 159 5 artiklaa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan eräät yleissopimuksessa n:o 159 ja suosituksessa n:o 168 käytetyt käsitteet ja niiden suomennokset eivät ole asianmukaisia. Tästä syystä valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan edellyttävän hallitukselta, että käsitteet selvitetään ja että Suomi kansainvälisissä yhteyksissä pyrkisi vaikuttamaan kansainvälisiin sopimuksiin siten, ettei niissä käytetä leimaavia käsitteitä.

Edelleen valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ammatillisen peruskoulutuksen antamisessa vajaakuntoisille on edelleen puutteita. Tästä syystä valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan vielä edellyttävän, että hallitus ryhtyy toimenpi-

teisiin ammatillisen peruskoulutuksen järjestämiseksi koko ikäluokalle mukaan lukien kaikki vammaiset henkilöt.

Edellä esitetyn perusteella sosiaalivaliokunta esittää kunnioittavasti lausuntonaan,

että hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset hyväksyttäisiin.

Sosiaalivaliokunnan puolesta:

Pertti Paasio
puheenjohtaja

Pentti Arajärvi
sihteeri

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paasio, varapuheenjohtaja S. Mikkola ja jäsenet Halonen, Ikonen, H. Kemppainen, Könkkölä, P. Leppänen,

Louvo, Moisander, Nordman, Paavilainen, Pesola, Rantanen, Raudaskoski, Skön ja Stenius-Kaukonen.
